

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem Sancti Thomæ Tomvs ...

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Nomen Ingenitum, quondam Patribus fuisse suspectum. c.1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

nec Spiritui sancto conuenit, esse ingentium: qui est ab alio per processionem ut persona subsistens: nec etiam diuina essentia, de qua potest dici, quod est in filio, vel in Spiritu Sancto ab alio, scilicet à Patre.

Ad tertium dicendum, quod secundum Damasc. Ingentium vno modo significat idem quod increatum, & sic secundum substantiam dicitur. Per hoc enim differt substantia creata ab increata. Alio modo significat id, quod non est genitum. Et sic relatiue dicitur eo modo, quo negatio reducitur ad genus affirmationis: sicut non homo ad genus substantia, & non album ad genus qualitatis. Vnde, cum genitum in diuinis relationem importet, ingentium etiam ad relationem pertinet. Et sic non sequitur, quod pater ingentius distinguatur à filio genito secundum substantiam, sed solum secundum relationem, in quantum scilicet relatio filij negatur de patre.

Ad quartum dicendum, quod sicut in quolibet genere oportet ponere vnum primum, ita in diuina natura oportet ponere vnum principium, quod non sit ab alio, quod ingentium dicimus. Ponere igitur duos innascibiles, est ponere duos Deos, & duas naturas diuinas. Vnde Hilarius dicit in libr. de Synodis. Cum vnus Deus sit, duo innascibiles esse non possunt. Et hoc præcipue, quia si essent duo innascibiles, vnus eorum non esset ab alio. Et sic non distinguerentur oppositione relatiua, Oporteret igitur, quod distinguerentur diuersitate naturæ.

Ad quintum dicendum, quod proprietas patris, prout non est ab alio, potius significatur per remotionem natiuitatis filii, quam per remotionem processionis Spiritus sancti. Tum, quia processio Spiritus sancti non habet nomen speciale, vt supra dictum est: tum, quia etiam ordinæ naturæ præsupponi generationem filij. Vnde remoto à Patre, quod non sit genitus, cum tamen sit principium generationis: sequitur consequenter, quod non sit procedens processionem Spiritus sancti: quia Spiritus sancti non est generationis principium, sed è genito procedens.

Conclusio est Nomen, ingentium, est proprium Patri. Dicitur autem proprium, vt notauit Caietanus, prout distinguitur i. communi: quia ita conuenit soli patri, vt nec alteri personæ, nec essentia, & naturæ conueniat, vt colligitur ex solutione. 2.

DISPUTATIO CXL, Quomodo nomen, ingentium, sit proprium personæ Patris.

Nomen ingentium quondam patribus fuisse suspectum, cap. 1. Mito postea nomen ingentium fuisse à Patribus receptum, vt Patris significarent notionem, cap. 2. Nomen ingentium non solum negationem denotare, c. 3.

CAPVT I.

Nomen ingentium quondam Patribus fuisse suspectum.

VOX Græca ἀγέννητος Latine, ingentium, significat idem quod increatum, & minime factum, qua voce Arriani Patrem æternum malitiose appellant, non quod ille increatus non sit, sed vt filium opposita voce γέννητον, hoc est creatum, & factum nuncuparent: & vt probarent filium non esse ὁμοούσιον Homousion, hoc est eiusdem cum Patre substantia, vt eantur hoc argumento. Genitum & ingentium, hoc est, creatum & increatum natura differunt: atqui Pater est ingentius, filius autem est genitus: ergo substantia & natura differunt. Ideoque nonnulli Patres hanc vocem suspectam habuerunt, vt Dionys. Alexandrinus in Epistola ad Paulum Samosatenum, quam habet noster Francisc. Turrian. in sua Haplothea nondum typis excusa in principio. Reddit autem rationem Dionys. his verbis, Ingentium Patrem nulla scriptura tradidit. Cateram vt notat ibid. Turrianus num. 13. illud dixit Dionysius, non quod sensu Catholico negaret Patrem ingentium esse, sed contra Paulum Samosatenum, qui eo nomine vt Arrianus vt eatur; & sicut Patrem ingentium, sic Christum genitum appellabat; vt ostenderet, esse recentem, & creatum: nam purum hominem eum esse asserbat.

Vox ingentium ab usibus Arriani.

Cur Græcis Patribus hac vox fuerit suspecta.

Eodem modo rejicit Athanasius nomen ἀγέννητος in in dialogo orthodoxi & Anomœi, quod Anomœi eadem de causa, qua Arriani, ea voce vtentur: rejicit autem, quia in scripturis nullam habeatur, & pijs auribus non recte sonet, cumque Anomœus instaret, an dicendus esset Pater ἀγέννητος? respondet Orthodoxus, nequaquam; ob id tamen non esse dicendum ἀγέννητος sicut quamuis Deus non dicatur credens alicui, non ideo dici potest incredulus, vel non credens, quia hæc verba male sonant.

Eadem ratione hanc vocem rejicit Athanas. & malitiose ab Arrianis introductam fatetur in epist. de decretis Nicenæ synodi aliquantulum ante finem & in orat. 2. contra Arrianos, circa medium, vbi ait, Ego enim ab ethnicis didici τὸ ἀγέννητον id est, quod nondum factum est, fieri tamen potest, vt lignum, quod nondum abijt in formam scaphe, tamen ibidem & Catholicam significationem subiungat, & in eo sensu vocem admittat, vt infra referemus, dicit tamen interrogandos esse hæreticos, in quem sensum loquantur, vt videamus, an vox illa admitenda sit.

Porro ex Latinis Patribus Ambrosius libro de dominicæ incarnationis sacramento, c. 8. & 9. contra Arrianos, qui vocem ὁμοούσιον Homousion non admittebant in sacris litteris non haberetur, obijcit vo-

Hanc vocem non improbabat Ambrosius.

cit vocem, *ingenitum*, quam & ipsi captiose inuenerunt, nusquam in scripturis reperitur: ex quo ipse non improbat hanc vocem, sed similes argumēto virgere voluit. Neq; vero Patres Græci proximè commemorati, ea solum ratione vocem *ingenitum* reiecerunt, quod in sacris literis non esset, nam eadem ratione & *ἐπεὶ οὐκ ἔστιν ὁμοίωσις*, deberent improbare, cum in scripturis non habeatur, Quod enim Ambrosius & Cyrillus conatur ex scriptura vocem *Homousion* partim colligere, ut retulimus disput. 190. c. 5. satis non est, ut illa in scriptura contineri dicatur: ideo igitur Patres illi vocem, *ingenitum*, non admiserunt, quia in scriptura non esset, & callide ab hæreticis introducto suspectam significationem haberet.

Alius Eunomii error hanc vocem Basilio suspectam fecit.

Alia quoque ratione Basilii hanc vocem putat introductam ab Eunomio, & ipso Arriano, ut si significaret nullam in Deo esse generationem, quam naturam suam alteri communicans, illius pater constitueretur. Sic notavit libr. 1. contra Eunomium longe post medium, ubi refert hæc verba Eunomij, *Ingenitus vero cum sit, scilicet Deus) inquit (scilicet Eunomius) nunquam generationem suscipiet, cui addidit (sc. idem Eunomius) ut cum genitorum naturam suam communicet*. Ex quibus verbis colligit Basilii excludi ab Eunomio in Deo generationem filij in eadem natura, & ideo Deum *ingenitum* appellasse. Quare in eodem libro aliquantulum à principio suspectam habens hanc vocem sic ait, *Ego autem etiam ingeniti siue innascibilis appellationem, quamvis summo opere cogitationibus nostris congruat, tamen quoniam nullo loco in scriptura & ipsam inuenio, & quoniam primum est elementum blasphemiam illorum, silentio tradendam merito duxeram*. Huius significationis ingeniti apud Eunomianos meminit Nazianzen. orat. 39. quæ est in sancta lumina, & Nicetas ibidem in illa verba, *Pater pater est cum ait, Neque enim Pater ingenitus esse desistit, quia genuit, quæ verba explicans Nicetas inquit, Ingenitus enim dicitur, ut nunquam genitus, non autem quod minime genuerit*.

CAPVT II.

Merito postea nomen *ingenitum* fuisse à Patribus receptum, ut Patris significarent notionem.

Quo sensu nomen ingeniti admittatur.

Verum enimvero iam Patres tam Græci, quam Latini admittunt vocem Græcam *ἀγενετος* & Latinam, *ingenitus*, absque vlla suspitione, eamque non ad essentiam, sed ad essentiam seu substantiam modum, & characteristiam proprietatē significadam, quam Scholastici volant notionem, accommodant ita, ut significet, non negationem creationis, ut volebant Arriani, nec impotentiam generandi, ut contendebat Eunomius, nec solam negationem generationis, sed cuiusque processionis, & idē sit *ingenitus*, quod sui ipsius auctorē, aut principium non habens.

Arriani Eunomius.

Græcorum Patrum testimonia.

Basil. Naz. anz. Nicetas. Athanas.

Hanc vocem ad denotandam proprietatem solius patris in ea significatione admiserunt patres synodi Antiochenæ in Epist. ad Paulum Samosatenum, quæ in eadem Hoplothea Turriani habetur, Basil. lib. 4. contra Eunomium c. 2. Nazian. in illa oratione 38. quæ est in sancta lumina, & Nicetas ibidem in Epistola de Synodi Arimini & Seleuciz aliquantum ante finem, qui quamvis fateatur vocem *ingenitum* in scriptura non contineri,

inquit tamen admitti posse, tam ad significandum Patrem, quam Filium, si rectus (quod vocis teneatur, cum duæ sint nominis significationes. Aut enim significat id, quod existit, factum tantum non est; & ita conuenit Filio: aut enim, qui sui auctorem non habet, & ita conuenit soli Patri. Porro in priori sensu dicit, Filium Dei Christum vocatum fuisse ab Ignatio, *ingenitum*, in Epistola ad Ephesios illis verbis, *Vnus est medicus carnis, & spiritualis genitus, & ingenitus in homine Deus*, quæ verba aliter nunc in codicibus, qui circumferuntur legimus, ut retulimus disput. 109. cap. 4. hoc ergo loco Ignatius, ut exponit ibidem Athanasius, vocat genitum Christum, id est, factum secundum humanitatem, sed *ingenitum*, id est, increatum & infectum secundum diuinitatem: subdit vero Athanasius, *Quidam porro post Ignatium magistri, ipsi quoque scripserunt, vnus ingenitus Pater est, ex ipso filius genitus, &c.* eodem modo hanc vocem recepit Athanasius, orat. 2. contra Arrianos, ut supra vidimus: cum his sentit Iulianus in expositione fidei, ubi filium, & Spiritum sanctum negat esse *ingenitos*, & solum Patrem *ingenitum* fatetur, & Cyrillus libr. 1. Thestauj cap. 2. & 4. demum ex Græcis eandem vocem in prædicta significatione, quæ in solum Patrem æternū conuenit, probat Damasius libr. 1. de fide cap. 9. notat tamen aliter scribi, cum denotat increatum, aliter cum significat nullo modo procedentem ab alio: nam priori modo vocatur *γενετος*; cum simplici scribitur, posteriori vero cum duplici.

Ex Latinis quoque eadem voce, absque vlla suspitione in ea, quam diximus significatione, videntur Concilium Tolet. 6. & 11. in confessione fidei, & Damasius in symbolo ad Hieronymum, quod est in 4. tomo Hilarius in libro de synodis, & 4. de Trinitate prope finem, & lib. 9. ubi vitur nomine innascibilis, seu innascibilitatis, quo frequentius Scholastici vituntur; August. etiam eadem voce ingeniti vitur, lib. de Trinitate c. 6. & 7. & lib. 15. c. 6. & lib. 83. questionum quædam, & nulla iam inter Scholasticos de hac re controuersia est.

Ex quo recte colligit S. Thom. in hoc articulo in solutione 4. si duo essentialiter, dios etiam fore Deos, iuxta doctrinam Hilarij 4. de Trinitate, quia illi non possent distingui relationibus originis, sed absolutis modis, quod fieri non potest in eadem numero natura. Hanc rationem amplectitur Henricus quoque lib. 6. *qualia. 1. sed assenti* Summi in 1. distincti 2. quæst. 5. qui putat personas constitui, & distingui absolutis proprietatibus, fore plures Deos, si essent plures *ingeniti*. Verum ut ostendimus disputat. 147. cum sola oppositio relationis diuinitis sit causa distinctionis, ratio sancti Thomæ optime probat id, quod contendit. Cum Hilario sentit Athanasius in orat. contra Gregorius Subtilij circa mediam, ubi ait, *Qui enim duo principia intrinsecit, si duo nunc in prædicat*.

Notat tamen S. Thom. in solut. 2. *ingenitum*, etiam dici posse de Spiritu sancto, in alia tamen significatione, quatenus nimirum significat id, quod non procedit per generationem tanquam filius, citatque Hieronymum in hac significationem, in quo ego id non inueni. Refert etiam Iohannes Nazianzenus, apud quem etiam nihil reperitur solum Nicetam legi, qui in orat. 39. Nazianzen. explicans

